

35. Poboación activa: Sector da poboación que se atopa en idade apta para traballar (16 a 65 anos). Se está empregada denomínase poboación activa ocupada; se está en paro, poboación activa desocupada ou desempregada.

36. Esperanza de vida: Cálculo do número de anos que un individuo pode esperar vivir ben no momento de nacer ou cando acada unha determinada idade, sempre que os niveis de mortalidade permanezan constantes. Obtense a partir das táboas de mortalidade. A esperanza de vida é maior nas mulleres que nos homes, situándose en 2011 en 84,8 anos para as mulleres e 78,8 para os homes (en España).

37. Réxime demográfico: Período correspondente ao modelo de transición demográfica cunhas determinadas características canto ao comportamento da natalidade e da mortalidade, coa conseguinte repercusión no crecemento natural ou vexetativo. No antigo réxime demográfico, as altas taxas de natalidade e mortalidade dan lugar a un crecemento vexetativo escaso. No réxime demográfico moderno, as taxas de natalidade e mortalidade son moi baixas.

38. Crecemento vexetativo: ou natural dunha poboación é a diferenza entre o número de nacementos e o número de defuncións dunha poboación nun determinado período de tempo. Calculase restando á taxa de natalidade a taxa de mortalidade. A taxa de crecemento vexetativo considérase alta se supera o 4%, moderada se se atopa entre o 1% e o 2%, e baixa se é inferior ao 1%.

39. Padrón municipal de habitantes: rexistro que leva a cabo cada concello sobre a poboación que vive no seu municipio. Contén tamén información sobre as características da poboación, aínda que algo menos detallada cá don censo. A súa principal vantaxe é a de tratarse dun rexistro vivo, dinámico, xa que cando unha persoa se traslada a vivir a outro municipio ten a obriga legal de empadroarse nel. De aí que sexa denominado padrón continuo de poboación. Isto quere dicir que en calquera momento se pode coñecer a cantidade de poboación dun municipio, así como as súas principais características, polo que é un dato de vital importancia para os concellos, xa que reciben reciben máis ou menos financiamento en función da poboación que teñan.

40. Saldo migratorio: Balance que existe entre a inmigración e a emigración nun determinado lugar; cando o saldo migratorio é positivo -hai máis inmigrantes ca emigrantes-, a poboación aumenta; cando o saldo migratorio é negativo -hai máis emigrantes ca inmigrantes-, a poboación diminúe.

41. Inverno demográfico: Situación que se produce actualmente en países que están no réxime demográfico moderno, con taxas de fecundidade que están por debaixo da taxa de reposición (2,1 fillos por muller), o que provoca un avellentamento da poboación e a necesidade de favorecer a inmigración

de cara a cubrir os postos de traballo necesarios para o funcionamento da economía. Esta problemática é significativa nos países máis avanzados da UE e Xapón, así como tamén en Rusia.

42. Área metropolitana: Rexión urbana que engloba unha cidade central que dá nome á área e unha serie de cidades satélites que poden funcionar como cidades-dormitorio, industriais, comerciais e servizos, todo organizado de xeito centralizado.

43. PXOM: Instrumento de ordenación integral do territorio. Contén a clasificación do solo, definición dos elementos fundamentais da estrutura xeral do territorio (como poden ser fixar os espazos libres, de equipamento comunitario, os sistemas xerais de comunicación etc.), desenvolvemento, execución e a vixencia do plan. Adoita ser municipal, Plan Xeral de Ordenación Municipal (PXOM).

44. Xentrificación: termo británico: *gentrification*) É o proceso co que coñecemos as transformacións producidas no interior de certos barrios do casco histórico, mediante as cales estes sectores antes marxinais e con poboación de escasos recursos se ve substituída por grupos sociais de alto poder adquisitivo. Estes grupos levaron a cabo a rehabilitación e posta en valor de espazos centrais que adquiren un novo pulo por mor da súa centralidade. A revalorización do solo residencial do casco histórico a finais do século XX está asociada a este proceso, aínda que nos cascos históricos conviven grupos de baixo nivel de renda e alugueiros de renda antiga en edificacións moito máis deterioradas.

45. Cidade difusa: Modelo de desenvolvemento urbano de inspiración anglosaxoa, que se caracteriza por unha expansión do tecido urbano, con menor densidade de edificación, ao longo das áreas metropolitanas e contornas rururbanas. Na súa superficie configúranse áreas segregadas, especializadas en funcións residenciais, comerciais e industriais. A "ideoloxía clorofila" dominante a finais do século XX expandiu este modelo en España, que se adaptaba tradicionalmente ao modelo de cidade compacta mediterránea.

46. Cidade de 15 minutos: Modelo de planificación urbanística sostible, lanzado na COP21 de París (2015), e caracterizado por promover un deseño urbano que facilite o acceso ás necesidades básicas (traballo, vivenda, alimentación, saúde, educación, cultura lecer) baseado na proximidade e nos desprazamentos a pé ou en bicicleta, menos contaminantes. Outro modelo sostible é tamén o das "supermazás" postas en práctica na cidade de Barcelona.

47. Agricultura ecolóxica: Sistema para cultivar unha explotación agrícola autónoma, baseada na utilización óptima dos recursos naturais e sen empregar produtos químicos de síntese ou organismos xeneticamente modificados (OXMs) -nin para fertilizante nin para combater as pragas-, logrando deste xeito obter alimentos orgánicos á vez que se conserva a

fertilidade da terra e se respecta o medio.

48. Denominación de orixe: É un tipo de indicación xeográfica aplicada a un produto agrícola do que a calidade ou características se deben fundamental e exclusivamente ao medio xeográfico no que se produce, transforma e elabora. Os produtores que se acollen á denominación de orixe comprométense a manter a calidade o máis alta posible e manter certos usos tradicionais na produción. Un *consello regulador* autoriza a exhibir o distintivo aos produtores da zona que cumpren as regras. Esta figura facilita o acceso de produtores a mercados nacionais e internacionais.

49. Silvicultura: Actividade que trata do cultivo de montes e bosques. A práctica máis habitual da silvicultura é o aproveitamento forestal de espazos destinados á produción de madeira, leña ou resinas, pero que tamén poden ter un efecto positivo na protección de cuncas hidrográficas, a conservación de hábitats naturais -susceptibles de integrarse en parques naturais protexidos-e o desenvolvemento de espazos recreativos.

50. FEAGA: Fondo Europeo Agrícola de Garantía Agraria, é o organismo da UE que apoia aos agricultores a través de diferentes réximes de pago, por emprego de métodos agrícolas sostibles e pago aos xoves agricultores. Os pagos están suxeitos ao cumprimento das normas da UE sobre seguridade alimentaria, protección medioambiental e benestar animal. O FEAGA financia tamén medidas para estabilizar os mercados agrícolas e apoio ás rexións ultraperiféricas.

51. Enerxías renovables: Son aquelas que se obteñen de fontes naturais virtualmente inesgotables, ben sexa pola inmensa cantidade de enerxía que conteñen, ben porque son capaces de rexenerarse por medios naturais. Entre as enerxías renovables cóntanse a hidroeléctrica, eólica, solar, xeotérmica, maremotriz, a biomasa e os biocombustibles.

52. Industrias verdes: Son aquelas na que o valor central non é o crecemento económico senón o desenvolvemento sostible -a través do respecto ao medio ambiente e o uso preferente de enerxías alternativas ou renovables-. Unha industria verde crea valor económico, medioambiental e social. Por tanto, nelas un valor fundamental é o de evitar a contaminación industrial e o deterioro da paisaxe. Son industrias verdes moitas das que se concentran en parques tecnolóxicos do Estado.

53. Industria 4.0: A Cuarta Revolución Industrial, actualmente en marcha, implica a utilización de novas tecnoloxías como a robótica, a intelixencia artificial, a nanotecnoloxía e o internet das cousas, entre outras. Todo iso debe repercutir nunha automatización das tarefas e unha dixitalización industrial que quizás reverta o proceso de deslocalización industrial promovido polo neoliberalismo de finais do século XX.

54. Deslocalización industrial: Traslado dunha actividade industrial dun país ou rexión a outro lugar, coa finalidade de abaratar custes. Co proceso de globalización da economía posto en marcha polas políticas neoliberais,

moitas grandes empresas dos países máis ricos aproveitaron esta estratexia para situar as súas plantas de produción en países menos desenvolvidos, onde os salarios son máis baixos.

55. Descarbonización: Política enerxética consistente na redución paulatina das emisións de gases de efecto invernadoiro (GEI) xeradas pola actividade humana. Implica o peche, por exemplo, de centrais térmicas baseadas na combustión de carbón, á par que se fomenta o incremento de enerxía xerada a partir da utilización de enerxías renovables (hidroeléctrica, eólica, solar,...).

56. Balanza comercial: É o rexistro de importacións e exportacións dun país nun determinado período. O saldo da balanza comercial é a diferenza do total das exportacións e o total das importacións que se manexan nun país. É excedentaria cando o valor das exportacións supera ao das importacións; é deficitaria en caso contrario.

57. Ecoturismo: Tendencia do turismo alternativo, diferente ao turismo tradicional. Nestas actividades turísticas privilégiasse a sustentabilidade, a preservación, a apreciación do medio natural e cultural; preténdese manter o benestar das poboacións locais, minimizando os impactos negativos para o medio e a comunidade local, e mantendo sempre un respecto ético polas leis laborais e os dereitos humanos dos traballadores implicados.

58. Economía somerxida: Conxunto de actividades económicas que se desenvolven clandestinamente e escapan ao control fiscal e ás leis e normativas laborais.

59. Turismofobia: Fenómeno caracterizado polo rexeitamento das poboacións locais do turismo masivo, que xera grandes incomodidades e dificultades aos residentes. Cando nun destino turístico se produce masificación e se desborda a capacidade de carga sobre os recursos medioambientais e mesmo a vivenda, as protestas aumentan e o malestar está próximo á fobia.

60. Fenda dixital: Desigualdade existente entre as persoas respecto ás posibilidades de acceso, calidade e formación no uso das TIC's (tecnoloxías da información e comunicación). Esta desigualdade dáse entre grupos de desigual condición socio-económica e entre habitantes das zonas rurais e urbanas, dado que a cobertura de internet é ben mellor en áreas densamente poboadas.